

ปรัชญาเกี่ยวกับมนุษย์ของจูซี

นายปกรณ์ ลิ้มปยุสรณ์

004046

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

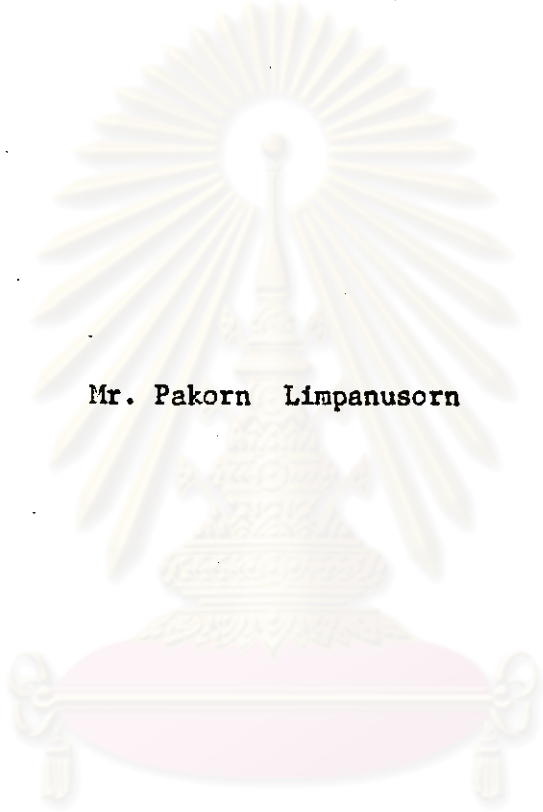
ภาควิชาปรัชญา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2524

I16034957

CHU HSI'S PHILOSOPHY OF MAN

Mr. Pakorn Limpanusorn

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Philosophy

Graduate School

Chulalongkorn University.

1981

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปรัชญาเกี่ยวกับมนุษย์ของจูซี

โดย นายปรกติ ลิมปบุตรณ์

ภาควิชา ปรัชญา

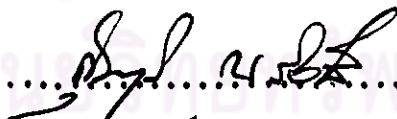
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร ณ รังษี

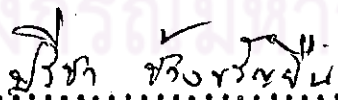
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประดิษฐ์ บุณนาต)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิจิตร เกตวิสิษฐ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร ณ รังษี)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ปรีชา ช่างขวัญอิน)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปรัชญาเกี่ยวกับมนุษย์ของจูซี
ชื่อนิสิต นายปกรณ์ ลิมปบุตรณ์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร ฅ รังษี
ภาควิชา ปรัชญา
ปีการศึกษา 2524

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาทำความเข้าใจทัศนะเกี่ยวกับปรัชญามนุษย์ของจูซีผู้เป็นนักปราชญ์ที่สำคัญที่สุดของลัทธิขงจื๊อใหม่ ทั้งนี้ โดยจำกัดขอบเขตของการศึกษาอยู่เพียงในแง่การเปรียบเทียบระหว่างทัศนะของจูซีกับทัศนะของลัทธิขงจื๊อโบราณในปัญหาว่าด้วยที่มาและธรรมชาติของมนุษย์ ตลอดจนเรื่องเป้าหมายและมรรควิธีของชีวิตมนุษย์ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร และมีความเห็นว่าการสืบทอดกันมาอย่างไร

ผลของการศึกษาทำให้ได้ข้อสรุปว่า ปรัชญามนุษย์ของจูซีตั้งอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎี "หลี่" อันเป็นทฤษฎีที่เกิดจากการสังเคราะห์หลักการของลัทธิขงจื๊อโบราณเข้าด้วยกันกับหลักการของปรัชญาเต๋าและพุทธปรัชญา ทฤษฎีเชิงเมตาฟิสิกส์ดังกล่าวนี้ เป็นมูลบทสำคัญที่ช่วยให้จูซีตีความและอธิบายปัญหาว่าด้วยปรัชญาแห่งมนุษย์ผิดแผกไปจากคำสอนดั้งเดิมของขงจื๊อและเมิ่งจื๊อซึ่งเป็นปรมาจารย์สำคัญของลัทธิขงจื๊อโบราณ

ลัทธิขงจื๊อแต่เดิมมาสอนให้มีความเชื่อว่า ธรรมชาติของมนุษย์เป็นธรรมชาติที่ดีงามเหนือยิ่งกว่าสัตว์และสิ่งอื่น ๆ ในจักรวาล ธรรมชาติดังกล่าวนี้ถูกกำหนดให้เป็นเช่นนั้นโดยเจตนาของสวรรค์ (เทียนมิ่ง) ชะตากรรมต่างๆ ตลอดจนความเป็นไปของมนุษย์จึงขึ้นอยู่กับสวรรค์เป็นสำคัญ โดยเหตุนี้ มนุษย์จึงไม่ควรสนใจต่อลักษณะวิถีชีวิตของตนซึ่งตกเป็นเรื่องในอำนาจหน้าที่ของสวรรค์ดังกล่าว แต่ควรจะสนใจในเรื่องการประพฤติปฏิบัติตนให้ตั้งงามตามหลักจริยธรรมที่สวรรค์ได้ประทานควบคุมกันมากับธรรมชาติของมนุษย์ ทั้งนี้ก็เพื่อจะพิทักษ์รักษาธรรมชาติดั้งเดิมซึ่งเป็นสิ่งที่มีค่าสูงสุดของชีวิตให้บริสุทธิ์มั่นคงอยู่ตลอดไป เป้าหมายของชีวิตมนุษย์จึงได้แก่การปฏิบัติตนตามหลักจริยธรรมของ

ขงจื้อเพื่อให้ได้มาซึ่งสถานะแห่งความเป็นนักปราชญ์ (เล็ง เหยฺวิน) อันเป็นอุดมทัศน์สูงสุดของความเป็นมนุษย์ตามทัศนะของขงจื้อ

✓ สำหรับมรรควิธีของชีวิตในทัศนะของขงจื้อนั้นมีหลักการสำคัญแยกได้เป็น 2 ประการได้แก่ การศึกษาคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ทั้ง 6 จนแตกฉานเพื่อให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในศาสตร์ศิลป์และวิทยาการ ทั้งปวง อันจะกลายเป็นพื้นฐานสำหรับการสร้างทิวทัศน์และความเห็นที่ตีที่ทวรให้แก่ตัวตนต่อไป และการอบรมฝึกฝนจิตใจรวมทั้งกิจกรรมารยาทในสังคม เพื่อจะได้อาจสามารถแสดงออกถึงความงดงามเหมาะสมกลมกลืนกับสังคมทั่วไป การปฏิบัติ เช่นนี้ย่อมแสดงให้เห็นถึงความสุขสงบของตัวตุนึ่งจะช่วยส่งเสริมให้หน่วยสังคมขนาดต่างๆที่ตัวตุนึ่งสังกัดอยู่มีความเรียบร้อยสุขสงบตามไปด้วย โดยอิทธิพลของอุดมการณ์แห่งลัทธิขงจื้อนี้เอง ที่ทำให้ "ความรู้" กับ "ความงดงามในจริยวัตร" เป็นเกณฑ์กำหนดวิถีชีวิตที่สำคัญของชาวจีนมาแต่โบราณ

ลัทธิขงจื้อ เรียกร้องให้ผู้คนปฏิบัติตามหลักจริยธรรมต่างๆ โดยอ้างอิงถึงความสงบสุขของสังคมเป็นผลสืบปลาย แต่นอกจากประโยชน์เฉพาะหน้าในขณะนี้แล้ว ก็ไม่ได้แสดงถึงเหตุผลและความจำเป็นอื่นใดให้เห็นเป็นที่น่าพอใจนักกว่า เหตุใดมนุษย์จึงต้องทำความดี ดังนั้น ในกรณีที่เกิดมีมนุษย์ที่ไม่สนใจ ยินดีว่าความสุขสงบของสังคมคือ เป้าหมายของชีวิต โดยมุ่งแสวงหาความสุขในรูปแบบต่างๆให้แก่ตัวตุนึ่งเป็นสำคัญ ก็อาจจะไม่มีเหตุผลที่จะเรียกร้องให้ผู้นั้นต้องดำเนินชีวิตตามหลักจริยธรรมของขงจื้อ คำอธิบายของลัทธิขงจื้อ โบราณซึ่งอ้างว่า สวรรค์เป็นผู้จัดการให้มนุษย์มีธรรมชาติที่ดีและมนุษย์จึงควรทำความดีเพื่อสนอง เจตนารมณ์ของสวรรค์นั้น ยังเป็นการอธิบายที่ขาดพื้นฐานทางเมตาฟิสิกส์ที่ดีหามารองรับ

จูซี เป็นผู้แก้ไขความบกพร่องในคำสอนของลัทธิขงจื้อ โดยพยายามอธิบายธรรมชาติและที่มาของมนุษย์ให้ละเอียดชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อที่จะใช้เป็นพื้นฐานเชื่อมโยงไปถึงปัญหาจริยศาสตร์ของมนุษย์ และปัญหา เรื่องการดำเนินชีวิตตามจริยธรรมแบบขงจื้อ ตามความเชื่อของเขา ธรรมชาติของมนุษย์ อาจแยกอธิบายได้เป็น 2 ภาคคือ ภาคธรรมชาติแท้ (essential nature) และ ภาคธรรมชาติปรากฏการณ์ (physical nature) โดยมี "จิต" ซึ่งเป็นสภาวะที่เกิดดับเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเป็นองค์การในการบังคับควบคุมตัวตุนึ่งเอาไว้ คำอธิบายดังกล่าวนี้ สืบเนื่องมาจากความเชื่อในทฤษฎี "หลี่" อันเป็นทฤษฎีเมตาฟิสิกส์ของเขาที่กล่าวว่า จักรวาลประกอบด้วย "หลี่" อันเป็น

สัจภาพแห่งนามธรรมบริสุทธิ์ส่วนหนึ่ง และ "นี้" อันเป็นหลังสร้างสรรค์ให้นามธรรมปรากฏขึ้นเป็นรูปธรรมและปรากฏการณ์ต่างๆอีกส่วนหนึ่ง ทั้งนี้ โดยมี "อิน-หยั่ง" เป็นอาการพื้นฐานของจักรวาลซึ่งคอยควบคุมกลไกและการดำเนินไปต่างๆ รวมความแล้ว โครงสร้างของธรรมชาติมนุษย์และโครงสร้างของจักรวาลจึงเป็น โครงสร้างที่มีตรรกะและ เหตุผลพื้นฐานอันเดียวกัน

มูลบทของจูชีมีอยู่ว่า สัจภาวะของจักรวาลเป็นภาวะที่มีความคั่งงามอยู่ในตัว ดังนั้น โครงสร้างของมนุษย์จึงสืบเนื่องมาจาก โครงสร้างของจักรวาลจึงต้องมีธาตุแท้ที่คั่งงามเป็นองค์ประกอบอยู่ในตัวด้วยเช่นกัน สัจภาวะที่คั่งงามซึ่งแฝงอยู่ภายในตัวมนุษย์นี้ จะคอย โน้มน้าวจิตใจของมนุษย์ให้ฝักใฝ่อยู่ในความคั่งงามและจริยธรรมต่างๆ มนุษย์ไม่สามารถปฏิเสธแนว โนมดังกล่าวนี้ได้ เพราะจะเท่ากับปฏิเสธความมีอยู่ของธรรมชาติแห่งความเป็นมนุษย์ของตนเอง เมื่อมนุษย์มีความเข้าใจและเข้าถึงสัจภาพภายในตัวตนของตนมากขึ้น ความสมบูรณ์ของชีวิตก็จะมีมากขึ้นเป็นลำดับ ดังนั้นเป้าหมายสูงสุดของชีวิตตามทัศนะของจูชีจึงได้แก่การเข้าถึง "หลี่" หรือ เหตุผลอันเป็นสัจภาวะของจักรวาลและสรรพสิ่ง ผู้ที่สามารถเข้าถึง "หลี่" ก็จะมีสถานภาพเป็นนักปราชญ์หรือ "เส็งเหยิน" ซึ่งจะสามารถเข้าใจและวางตัววางใจให้เหมาะสมกับ โลกธรรมหรือปรากฏการณ์ต่างๆได้เป็นอย่างดี จูชีมีความเห็นต่อไปว่า หลักจริยธรรมของขงจื้อเป็นมรรควิธีของชีวิตที่ดีและเหมาะสม เขาจึงสนับสนุนและอธิบายดีความจริยธรรมของขงจื้อให้พิสดารยิ่งขึ้น เพื่อให้ดู เป็นหลักธรรมที่มีความเป็นวิทยาศาสตร์ น่าเชื่อถือ เพียงพอเหมาะสมกับภูมิปัญญาและความเจริญของมนุษยชาติร่วมสมัยของเขา

กล่าวโดยสรุป จูชีจึงเป็นผู้ที่ช่วยอธิบายแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆที่เกิดขึ้นแก่ปรัชญาขงจื้อจนมีความสมบูรณ์ทางเนื้อหาและวิธีการมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในปัญหาแห่งเมตาศิลกส์ซึ่งปรัชญาขงจื้อโบราณไม่สู้จะให้ความสนใจมากนัก

Thesis Title Chu Hsi's Philosophy of Man
Name Mr. Pakorn Limpanusorn
Thesis Advisor Associate Professor Sunthorn Na-Rungsi Ph.D.
Department Philosophy
Academic Year 1981

ABSTRACT

The purpose of this thesis is to study the concept of man of Chu Hsi, the most important philosopher among the Neo-Confucianists. The scope of the investigation is limited to a comparative study of Chu Hsi's idea with the teaching of Classical Confucianists with a view to find the differences and the development of their ideas concerning the problem of the origin and the nature of human beings and the end and means of life.

From the study, we can conclude that Chu Hsi's philosophy of man is based on the theory of Li which was synthesized from the similar ideas of Confucianism, Taoism and Buddhism. Such a metaphysical theory was the hypothesis which helped Chu Hsi to interpret the concept of man in different ways from the teaching of Confucius and Mencius, the two greatest masters of Confucianism.

According to the instruction of Confucianism, the human nature is good; that is to say, better than all other creatures in the Universe. This good nature is determined by the will or decree of Heaven (Tien Ming). So the fate and future of man entirely depend upon the control of Heaven.

Thus man is not necessary to concern about his own life as it is already guided by Heaven. On the other hand, he should be interested in following the ethical rule of conduct which is, as the same as human nature, also endowed to man by the Heaven. By such ethical practice, the good nature, which is the most valuable thing of life, would be eternally preserved. So, the aim of life is to behave according to Confucian ethic in order to be a sage (Sheng Jen) which is the ideal personality of Confucianism.

The means of life, according to Confucian thought, has two principal states. One is to learn the Six Classics thoroughly in order to acquire all theoretical knowledge, for such knowledge can be the basis of good or proper view on human nature for oneself. The other is to cultivate in mind the moral and social etiquette so that one can harmoniously associate oneself with the society. These two ways of practice evidently demonstrate a happy and peaceful life of an individual which leads in turn to peace and happiness of the society as a whole. Influenced by such Confucian ideal, knowledge and social etiquette have played an important role as the criteria of a good way of life of Chinese people since the olden days.

Confucianism taught people to behave according to the ethical rules for the purpose of social peace. However, apart from such a temporary benefit, it did not clearly show other necessity or reason why people should do good. So, if there was someone who did not care for the social peace but preferred to find happiness only for himself, there would be no reason for him to believe in Confucianists' teaching. The Confucian explanation that the good nature was accorded to human being by the will of Heaven and therefore man has to do good according to Heaven's will.

11

Such an explanation is ofcourse not sufficiently based on good metaphysics.

It was Chu Hsi who improved Confucian teaching by trying to explain more clearly the origin and the nature of human beings so that it can be reasonably related to the problem of human ethics and the Confucian ways of life. In his opinion, human nature can be divided into two aspects : the essential nature and physical nature. The most important organ of human beings is the Mind, some endless conditional changed element in the body, bywhich all actions of self is controlled. This explanation is derived from his metaphysical theory of Li which claims that the Universe consists of Li, the pure ultimate reality which is formless, and Ch'i, the matereal force that created all things and phenomena from such formless principle. All actions of the Universe are controlled by Yin-Yang, the two fundamental forces of the Universe. From such explanation, the conclusion can be that human nature and the cosmological structure are based on the same logic or reason.

Chu Hsi believed that the reality of the Universe must simultaneously be good. Therefore, there has to be the good elements consisted in human nature as well. It is these good elements which incline man to do good. Man can not deny such a tendency of good behaviour because that would also mean to deny the existence of the nature of human beings. The more men understand and reach the ultimate reality in their own nature, the more their lives became perfect. So, according to Chu Hsi, the aim of life is to reach the Li which is, as mentioned above, the reason or reality of the Universe. Those who could understand or reach the Li would become the sage (Sheng Jen) who would be able to understand and behave suitably

to all circumstances. The means of life suggested by Chu Hsi was the same as that by Confucius, but he had explained and interpreted it in more details so that it would seem to be scientific enough to fit his contemporary intellectuals.

In conclusion, it was Chu Hsi who relegated some weak points in Confucianism especially the problems in metaphysics which has not been paid much attention to by the Classical Confucianists.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงลงได้ก็ด้วยความช่วยเหลือเป็นอย่างดีของรองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร ตรีรัตน์ ผู้ซึ่งกรุณาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและคอยควบคุมแนะนำ เกี่ยวกับการกำหนดหัวข้อ และระเบียบการวิจัยต่างๆอย่างใกล้ชิด ทั้งยังได้กรุณาช่วยตรวจแก้สำนวนและความผิดพลาดต่างๆของ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มาตลอด ผู้เขียนขอแสดงความขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อท่านไว้ ณ ที่นี้

ลาใจ ผู้เขียนได้รับความกรุณาจากนายแพทย์ต้น ม่อเรียง และ อาจารย์สมศักดิ์ ภาดวิงตะ แห่งสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นอย่างมาก โดยที่ท่านได้ให้คำแนะนำและข้อมูล ที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งให้ความอนุเคราะห์ทางคำนำตำราภาษาจีนซึ่งหาได้ยากยิ่งอีกด้วย จึงขอ ขอบพระคุณท่านทั้งสองไว้ในที่นี้

ขอขอบพระคุณท่านอาจารย์วิชา จิโรจน์กุล, อาจารย์วัลยา สันธิยากร แห่งภาควิชาภาษา ตะวันออก (สาขาวิชาภาษาจีน) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และอาจารย์สกล นิลวรรณ แห่งกรมการ ฝึกหัดครู ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและเฉลยปัญหาข้อข้องใจต่างๆทั้งทางด้านอักษรศาสตร์จีนและทาง ด้านประวัติศาสตร์จีน อันเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการค้นคว้าและเรียบเรียงขึ้นเป็นวิทยานิพนธ์นี้ ได้

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ย่อมสำเร็จลงได้ยากหากขาดความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากคุณพี่ศรี สุกข์ตัน ณ อยุธยา และคุณวัลภา บรรจงมณี ที่ได้กรุณาจัดส่งเอกสารที่มีประโยชน์อย่างยิ่งจากต่าง- ประเทศมาให้ และคุณพรทิพย์ อันทิวโรทัย แห่งสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ช่วยเหลือ ดูแลอย่างใกล้ชิดเกี่ยวกับการจัดพิมพ์และการพิสูจน์อักษร ผู้เขียนจึงขอขอบคุณทุกท่านไว้ในโอกาสนี้ด้วย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิตติกรรมประกาศ	ณ
บทที่	
1. บทนำ	1
2. จูรี่กับปรัชญาของจิตใหม่	5
3. ที่มาของมนุษย์	34
4. ธรรมชาติของมนุษย์	60
5. จิต	81
6. เป้าหมายและมรรควิธีของจิต	100
7. บทสรุป	142
บรรณานุกรม	145
ภาคผนวก	149
ประวัติ	155

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย